

U ovom izveštaju opisani su rezultati istraživanja...

U ovom izveštaju opisani su rezultati istraživanja...

U ovom izveštaju opisani su rezultati istraživanja...

U ovom izveštaju opisani su rezultati istraživanja...

U ovom izveštaju opisani su rezultati istraživanja...

U ovom izveštaju opisani su rezultati istraživanja...

iz instituta

U ovom izveštaju opisani su rezultati istraživanja...

U ovom izveštaju opisani su rezultati istraživanja...

U ovom izveštaju opisani su rezultati istraživanja...

U ovom izveštaju opisani su rezultati istraživanja...

U ovom izveštaju opisani su rezultati istraživanja...

U ovom izveštaju opisani su rezultati istraživanja...

U ovom izveštaju opisani su rezultati istraživanja...

U ovom izveštaju opisani su rezultati istraživanja...

DJELATNOST INSTITUTA U 1971. GODINI

Već je uobičajeno da čitaoc *Priloga* upoznajemo sa radom Instituta. I u ovom broju ćemo dati kratak prikaz njegove djelatnosti i rezultata koje je postigao.

Aktivnost Instituta u cjelini, i njegovih saradnika pojedinačno, bila je usmjerena na izvršavanje osnovnih zadataka postavljenih programom rada za 1971. godinu. Programski zadaci su obuhvatali poslove na naučnoj obradi određenih tema iz istorije radničkog pokreta i socijalističke revolucije, kao i istorije naroda Bosne i Hercegovine i prikupljanje i izdavanje arhivske građe i istorijske dokumentacije. Pored toga, Institut je ostvario određenu saradnju sa nekim naučnim ustanovama u zemlji i inostranstvu. Evo pregleda aktivnosti Instituta:

— Zdravko Antonić, saradnik Instituta odbranio je u junu 1971. godine doktorsku disertaciju *Narodnooslobodilački rat i revoluciju u istočnoj i centralnoj Bosni 1941/42. godine* na Filozofskom fakultetu u Beogradu. Odbranom doktorske disertacije saradnik je završio temu pod istim naslovom koju je radio po programu Instituta.

U završnoj fazi su sljedeće teme:

1. *Stavovi u bosansko-hercegovačkom radničkom pokretu prema ratu, revoluciji i stvaranje jugoslovenske države početkom XX vijeka*, obrađivač Nikola Babić, naučni saradnik.

2. *Napredni omladinski pokret u Bosni i Hercegovini u periodu 1919—1941. godine*, obrađivač Dubravka Škarica, spoljni saradnik.

U toku je rad na ovim temama:

1. *Nacionalno pitanje u Bosni i Hercegovini u svjetlosti istorijskog razvitka radničkog i narodnooslobodilačkog pokreta*, obrađivač Enver Redžić, direktor Instituta.

2. *Radnički pokret u Bosni i Hercegovini od 1906. do osnivanja SDS Bosne i Hercegovine 1909. godine*, obrađivač mr Ilijas Hadžibegović, spoljni saradnik.

3. *Izgradnja željeznica u Bosni i Hercegovini u svjetlu austrougarske politike*, obrađivač Dževad Juzbašić, asistent.

4. *Djelatnost bosansko-hercegovačkog sabora*, obrađivač Dževad Juzbašić, asistent.

5. *Borba Muslimana Bosne i Hercegovine za vrijeme autonomije i stvaranje prvih političkih organizacija u vrijeme austrougarske okupacije*, obrađivač dr Nusret Šehić, naučni saradnik.

6. *Djelatnost socijalističke partije Jugoslavije u Bosni i Hercegovini između dva rata s posebnim osvrtom na radničke ustanove*, obrađivač mr Ibrahim Karabegović, asistent.

7. *Sindikalni pokret u Bosni i Hercegovini 1919—1941. godine*, obrađivač dr Ahmed Hadžirović, naučni saradnik.

8. *Hrvatska politika u Bosni i Hercegovini do 1928. godine*, obrađivač mr Tomislav Išek, asistent.

9. *Istorijski razvoj SSRN Bosne i Hercegovine*, obrađivač Nikola Babić, naučni saradnik.

10. *Okupacioni sistemi u Bosni i Hercegovini 1941—1945. godine*, obrađivač mr Rafael Brčić, viši stručni saradnik.

11. *Nacionalna i socijalna struktura partizanskih odreda u Bosni i Hercegovini 1941. godine*, obrađivač Nevenka Bajić, viši stručni saradnik.

12. *Četnički pokret u Bosni i Hercegovini 1941—1945. godine*, obrađivač dr Zdravko Antonić, naučni saradnik.

13. *KPJ u istočnoj Bosni od sredine 1942. godine do oslobođenja 1945. godine*, obrađivač dr Rasim Hurem, naučni saradnik.

U 1971. godini u Arhivu Instituta sređena je arhivska građa Pokrajinskog komiteta KPJ za Bosnu i Hercegovinu, 1941—1945. građa fonda Centralnog komiteta Saveza komunista Bosne i Hercegovine i rađene su istorijske bilješke za neke fondove građe iz NOR-a. Istorijske bilješke su izrađene za fondove: 1. Pokrajinski komitet KPJ za Bosnu i Hercegovinu; 2. Oblasni komitet KPJ za istočnu Bosnu; 3. Oblasni komitet KPJ za Hercegovinu i 4. Oblasni komitet KPJ za Bosansku krajinu (Rosa Cvijović); 5. Omladinska pruga Brčko — Banovići i 6. Omladinska pruga Šamac — Sarajevo (Ljiljana Gaković). Za posljednja dva fonda izrađeni su i planovi sređivanja. Pregledana je građa okružnih i sreskih komiteta KPJ iz 1945, 1946. i 1947, 1950. i 1951. godine i izdvojeni dokumenti koji pripadaju drugim fondovima. Pregledana je i građa fonda CK SK BiH 1950. i 1951. godine i kompletirani predmeti i uloženi u fascikle. Sređivana je i građa za prugu Brčko — Banovići i Šamac — Sarajevo.

Pored toga, pripremana je arhivska građa za publikovanje.

U toku 1971. godine izašla je iz štampe *Hronologija događaja radničkog pokreta Bosne i Hercegovine do 1941. godine*. Hronologija obuhvata nastanak radničke klase, stvaranje i djelovanje njenih organizacija, pojavu i razvoj socijalističkih ideja i socijalističkih organizacija, osnovne vidove klasne borbe (štrajkovi, tarifne akcije, demonstracije), a zatim političke i sindikalne, revolucionarne i reformističke organizacije. Ona je popularni priručnik koji ima širu namjenu i upotrebu u javnom, kulturnom i naučnom životu.

Dovršeni su preostali poslovi (napisan predgovor, izrađen registar imena i geografskih pojmova) za ediciju »Građa o djelatnosti Komunističke partije Jugoslavije u Bosni i Hercegovini« (januar 1921—april 1941. godine).

Izvršene su tehničke pripreme za faksimilno štampanje lista *Radničko jedinstvo* (1922—1923), koji će biti snimljen i odštampan tokom 1972. godine.

Institut je u saradnji s Akademijom nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, Društvom istoričara Bosne i Hercegovine, Republičkim odborom SUBNOR-a, Republičkom konferencijom SSRN Bosne i Hercegovine i Skupštinom opštine Drvar, organizovao povodom 30-godišnjice ustanka naroda Jugoslavije i ustanka naroda Bosne i Hercegovine naučni skup »1941. u istoriji naroda Bosne i Hercegovine«. Na skupu je u okviru četiri teme: 1. Bosna i Hercegovina uoči aprilskog rata i u prvim mjesecima okupacije, 2. Pripreme i razvoj ustanka, 3. Okupatori i kvislinzi u borbi protiv ustanka u Bosni i Hercegovini, 4. Ustanak u Drvaru 1941. godine, — podneseno 50 naučnih i drugih referata. Pored referata istoričara iz čitave Jugoslavije svoje priloge su dali i učesnici u ustanku u Bosni i Hercegovini 1941. godine. U diskusiji je uzelo učesća 25 diskutanata, što sa naučnim radovima saopštenim na skupu predstavlja vrijedan doprinos naučnom rasvjetljavanju zbivanja u zemlji, napose u Bosni i Hercegovini, u vrijeme kada su polagani temelji suštinskim promjenama u životu Bosne i Hercegovine.

Naučnom skupu su prisustvovali mnogi učesnici događaja 1941. godine u Bosni i Hercegovini, kao i predstavnici društveno-političkog života u Republici, među kojima: Hamdija Pozderac, predsjednik Skupštine Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine, Đuro Pucar, član Savjeta Federacije, Ilija Materić, predsjednik Republičkog odbora SUBNOR-a, Milan Škoro, član Sekretarijata Centralnog komiteta SK BiH i mnogi drugi.

Naučni skup je istovremeno dao pozitivnu ocjenu dosadašnjim naporima istoričara na izučavanju ove problematike, kao i razvitku naučnih rezultata ovog Instituta.

Svi referati podneseni na naučnom skupu, kao i diskusije, biće objavljeni u ferata, u nešto prerađenom i dopunjenom obliku, objavljeno je u časopisu *Pregled*, br. 12/71.

Svi referati fragmentarno su objavljeni u dnevnom listu *Oslobođenje* a pet posebno objavljenoj publikaciji *1941. u istoriji naroda Bosne i Hercegovine*, koja će biti štampana u toku 1972. godine.

Pored naprijed izloženog, treba naglasiti da su saradnici Instituta u ovom periodu ispoljili aktivnost na određenim zadacima mimo svojih redovnih poslova predviđenih programom rada.

Više saradnika je uzelo učešća na naučnim skupovima u zemlji i inostranstvu na kojima su podnijeli referate iz tematike koju proučavaju, odnosno koja je bila predmet određenog skupa.

— Na naučnom skupu u Beogradu »Počeci socijalističke štampe na Balkanu« učestvovao je mr Ibrahim Karabegović, asistent sa referatom: *Uloga »Glasa slobode« u širenju socijalističkih ideja u Bosni i Hercegovini.*

— Na naučnom skupu na Zlatiboru »NOR i revolucija u Srbiji 1941—1945. godine« učestvovao je dr Zdravko Antičić, naučni saradnik sa referatom: *Veze ustanka istočne Bosne i zapadne Srbije 1941. godine.*

Na naučnom skupu u Drvaru: »1941. u istoriji naroda Bosne i Hercegovine« učestvovali su i podnijeli referate sljedeći saradnici Instituta:

1. Enver Redžić, direktor Instituta sa referatom: *Političko jedinstvo naroda Bosne i Hercegovine u svjetlu ustanka 1941. godine* — uvodni referat,

2. Nikola Babić, naučni saradnik sa referatima: *1. Osnovna obilježja društveno-političkih prilika i djelatnost KPJ u Bosni i Hercegovini uoči aprilskog rata 1941. godine, i 2. Tradicija radničkog pokreta — značajna pretpostavka pokretanja ustanka i stabilizacije NOP-a u Drvaru,*

3. Nevenka Bajić, viši stručni saradnik sa referatom: *Prilog proučavanju socijalne strukture u Bosni i Hercegovini prije rata i učešću pojedinih kategorija u ustanku,*

4. Dr Zdravko Antičić, naučni saradnik sa referatom: *Organizatorska djelatnost KPJ u ustanku naroda Bosne i Hercegovine,*

5. Drago Borovčanin, sekretar Instituta sa referatom: *Oblici organa narodne vlasti u Bosni i Hercegovini 1941. godine,*

6. Mr Rafael Brčić, viši stručni saradnik sa referatima: *1. Reagovanje okupatora i kvislinga na ustanak u Bosni i Hercegovini 1941. godine i 2. Pripreme i pokretanje ustanka u Livanjskom kraju i veze sa ustanicima Dalmacije i Drvara.*

Na naučnom skupu »Ustanak u Jugoslaviji 1941. godine i Evropa«, održanom u Beogradu u organizaciji Srpske akademije nauka i umjetnosti, učestvovali su:

1. Dr Zdravko Antičić, naučni saradnik sa referatom: *Odnosi između rukovodstva ustanka u Jugoslaviji i komunističke internacionale 1941. godine, i*

2. Dr Rasim Hurem, naučni saradnik sa referatom: *Ustanak u Jugoslaviji 1941. godine u mozaiku pokreta otpora u Evropi.*

Na savjetovanju u Bijeljini: »Semberija u narodnooslobodilačkoj borbi 1941—1945. godine« učestvovao je dr Zdravko Antičić naučni saradnik sa referatom: *Reagovanje okupatora i ustaško-domobrantskih snaga na pojavu i razvitak ustanka u Semberiji 1941. godine.*

Za naučni skup u Ljubljani »Oslobodilačka borba naroda Jugoslavije kao opšte-narodni rat i socijalistička revolucija«, Enver Redžić, direktor Instituta, pripremio je referat: *Jugoslovenska državna zajednica u dokumentima rukovodstva KPJ u ustanku 1941. godine*

Na naučnom skupu: »Balkan i politika velikih sila uoči drugog svjetskog rata«, održanom u Sofiji, aprila 1971. godine, učestvovali su: dr Ahmed Hadžirović, naučni saradnik i mr Ibrahim Karabegović, asistent.

Sedmoj internacionalnoj konferenciji istoričara radničkog pokreta, održanoj septembra mjeseca 1971. godine u Lincu, prisustvovali su: mr Ibrahim Karabegović, asistent i mr Uroš Nedimović, asistent.

Jedan broj saradnika je objavio svoje naučne, odnosno stručne radove, u naučnim i stručnim časopisima, i to:

1. Tokom 1971. godine izašla je iz štampe u izdanju Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine knjiga dr Nusreta Šehića, naučnog saradnika Instituta, pod naslovom: *Četništvo u Bosni i Hercegovini (1918—1941).*

2. Nikola Babić, naučni saradnik, *Razvitak radničkog pokreta u Drvaru do 1941. godine*, Glasnik arhiva i Društva arhivskih radnika Bosne i Hercegovine X/XI—1970/1971;

3. Drago Borovčanin: *1. Nastanak i razvoj organizacije KPJ na Romuniji*, Glasnik arhiva i Društva arhivskih radnika Bosne i Hercegovine, X/XI—1970/1971. godine i *2. Istinski organi narodne vlasti*, Bosna i Hercegovina — Iseljenički almanah za 1972. godinu;

4. Dr Ahmed Hadžirović: *Tarifne akcije radništva Zavidovića 1919—1920. godine*, Glasnik arhiva i Društva arhivskih radnika Bosne i Hercegovine, X/XI—1970—1971. godine;

5. Mr Uroš Nedimović: *Savez komunističke omladine Jugoslavije u Bosni i Hercegovini 1919—1920. godine, Pregled*, časopis za društvena pitanja, Sarajevo, br. 12/1971. strana 683.

Dva saradnika Instituta su provela izvjesno vrijeme na specijalizaciji u ino-
staranstvu:

Mr Tomislav Išek, asistent boravio je od novembra 1970. do juna 1971. godine na Slavenskom Institutu u Parizu. U okviru specijalizacije studirao je francuske tradicije republikanstva kao jedan od problema (oblik državnog uređenja), koji proiz-
lazi iz prijavljene disertacije.

Dr Nusret Šehić, naučni saradnik je bio od 5. januara do kraja oktobra 1971. godine na specijalizaciji u Berlinu. U toku desetomjesečnog studijskog boravka u DRNJ ostvario je neposredan kontakt sa istoričarima Istorijskog instituta na Humbol-
tovom univerzitetu u Berlinu, prisustvovao seminarima, predavanjima i odbranama doktorskih disertacija. Veći dio vremena posvetio je izučavanju istoriografije Njemačke Demokratske Republike o najnovijoj istoriji Njemačke, posebno o problemu nacizma. O problemu nacizma u istoriografiji NJDR pripremio je i poseban članak koji je obavljen u ovoj svesci *Priloga*.

Institut je u toku 1971. godine posjetio dr Martin Celer, profesor univerziteta u Berlinu. On je kao gost prisustvovao naučnom skupu »1941. u istoriji naroda Bosne i Hercegovine«, pa se, uzimajući riječ u diskusiji, pohvalno izrazio o razvoju našeg In-
stituta, kao i o razvoju veza između Instituta i naučnih ustanova u Berlinu.

Ostvarena je dosta široka saradnja Instituta sa naučnim ustanovama u zemlji. Ovu konstataciju potvrđuje i činjenica da je na naučnom skupu u Drvaru »1941. u istoriji naroda Bosne i Hercegovine« uzelo učešća preko 28 saradnika iz Vojnoistorijskog instituta, Instituta za savremenu istoriju, Instituta za istoriju radničkog pokreta Srbije, Beograd, Instituta za historiju radničkog pokreta Hrvatske, Instituta za nacionalnu istoriju Crne Gore, Filozofskog fakulteta u Beogradu, Filozofskog fakulteta u Sarajevu i drugih naučnih institucija u zemlji.

Sa Katedrom za istoriju Filozofskog fakulteta u Sarajevu razvijena je široka saradnja o nizu pitanja od zajedničkog interesa. Profesori sa ove katedre su članovi Savjeta Instituta, članovi Naučnog vijeća, članovi Organizacionog odbora naučnog skupa koji je organizovao Institut i sl. Slična je saradnja ostvorena i sa Katedrom za istoriju Fakulteta političkih nauka u Sarajevu. I sa Katedrom za istoriju Filozofskog fakulteta u Beogradu je ostvorena dobra saradnja.

Posredstvom Zajednice instituta za radnički pokret ostvorena je određena sa-
radnja sa institutima za radnički pokret u svim republikama i pokrajinama. Saradnja se naročito ispoljila u učešću saradnika našeg Instituta na naučnim skupovima koje su organizovali pojedini instituti i učešću saradnika ovih instituta na naučnom skupu koji je organizovao naš Institut.

I arhivski radnici Instituta su ostvarili određenu saradnju sa arhivskim usta-
novama. Tako je Veselin Mitrašević, šef Arhiva, prisustvovao četvrtom savjetovanju arhivskih radnika Jugoslavije, održanom u Zadru 6. i 7. maja 1971. godine, na kome su razmatrana pitanja revizije arhivskog zakonodavstva i zaštita arhivske građe u slučaju eventualnog rata. Godišnjoj skupštini Društva arhivskih radnika Bosne i Hercegovine, održanoj 17. i 18. juna 1971. godine u Trebinju, prisustvovali su Veselin Mitrašević, Seada Hadžimehmedović i Mirjana Knezović, saradnici Arhiva. Poslije skupštine, održano je i savjetovanje na kome su razmatrana pitanja: zadaci na izradi Vodiča, evidencija arhivske građe koja se nalazi van arhiva i novi Zakon o Arhivu Bosne i Hercegovine.

Arhiv Instituta su posjetili saradnici Arhiva za radnički pokret Jugoslavije, koji su se interesovali za rad Arhiva, za stanje sredenosti arhivske građe i pristupač-
nosti fondova zainteresovanim naučnim radnicima.

Organi upravljanja i stručni organi Instituta su obavljali redovne poslove prema programu rada. Jedan od najvažnijih zadataka koji su organi upravljanja obavili jeste usvajanje petogodišnjeg Programa rada Instituta, čime je zacrtan i nje-
gov razvoj do 1975. godine. Pored teme iz istorije radničkog pokreta i socijalističke revolucije, Program predviđa obradu pojedinih tema iz opšte istorije naroda Bosne i Hercegovine, što predstavlja nov kvalitet u radu Instituta.

Evo sastava organa upravljanja i organa rukovođenja Instituta:

Savjet Instituta

Predsjednik

Dr Zdravko Antonić, naučni saradnik,

Članovi:

I. Izabrani iz reda članova radne zajednice Instituta:

1. Nikola Babić, naučni saradnik,
2. Drago Borovčanin, diplomirani pravnik,
3. Mr Rafael Brčić, viši stručni saradnik,
4. Mr Tomislav Išek, asistent,
5. Mr Ibrahim Karabegović asistent,
6. Veselin Mitrašević, viši stručni saradnik,
7. Alija Prolić, VKV radnik,
8. Dr Nusret Šehić, naučni saradnik i
9. Željka Vrdoljak, bibliotekar.

U toku godine je došlo do određenih izmjena u Savjetu Instituta. Naime, na mjesto Miodraga Čankovića i dr Veselina Đuretića, kojima je prestao mandat u Savjetu zbog toga što su sa Institutom raskinuli radni odnos, u Savjet su izabrani Drago Borovčanin i Željka Vrdoljak.

II. Imenovani od strane Skupštine SR BiH:

— Dr Luka Đaković, direktor Narodne biblioteke SR Bosne i Hercegovine,

III. Delegirani od strane

a. Filozofskog fakulteta u Sarajevu:

Dr Milan Vasić, vanredni profesor,

b. Fakulteta političkih nauka:

Nedim Šarac, vanredni profesor,

c. Društva istoričara Bosne i Hercegovine:

Fahrudin Isaković, profesor III gimnazije u Sarajevu,

d. Republičkog savjeta za koordinaciju naučnih djelatnosti:

Mr Dubravka Škarica, poslanik u Vijeću naroda Savezne skupštine.

Naučno vijeće

Predsjednik

Prof. dr Hamdija Kapidžić,

Članovi:

1. Enver Redžić, direktor Instituta,
2. Nedim Filipović, redovni profesor Filozofskog fakulteta u Sarajevu,
3. Dr Desanka Kovačević, redovni profesor Filozofskog fakulteta u Sarajevu,
4. Milan Gaković, asistent na Fakultetu političkih nauka u Sarajevu,
5. Dževad Juzbašić, asistent u Institutu,
6. Dr Rasim Hurem, naučni saradnik,
7. Dr Ahmed Hadžirović, naučni saradnik u Institutu i
8. Mr Tomislav Išek, asistent u Institutu.

Upravni odbor

Predsjednik:

Mr Rafael Brčić, viši stručni saradnik.

Članovi:

1. Ljiljana Gaković, arhivist
2. Dževad Juzbašić, asistent
3. Mr Ibrahim Karabegović, asistent
4. Radmila Santica, šef računovodstva
5. Meshija Sofić, radnica i
6. Enver Redžić, direktor Instituta.

Direktor:

Enver Redžić.

Unutrašnja organizacija Instituta je nešto izmijenjena. Nova organizacija izgleda ovako:

I U Odjeljenju istorijske obrade radi ukupno deset stalnih saradnika, od kojih su pet naučni saradnici, dva viša stručna saradnika i tri asistenta (među višim stručnim saradnicima i asistentima 3 su magistri). Pored ovih saradnika, Institut je angžovao dva spoljna saradnika: mr Dubravku Škaricu i mr Ilijasa Hadžibegovića. Od ukupno dvanaest saradnika koji rade na temama u ovom Odjeljenju, četiri rade na temama iz perioda do 1919. godine, četiri na temama između dva rata i četiri na temama iz perioda NOR-a.

II Arhiv

U Arhivu radi ukupno osam saradnika od kojih je jedan viši stručni saradnik (šef Arhiva), dva arhivista i pet arhivskih pomoćnika.

III Grupa za dokumentaciju

U ovoj grupi rade tri saradnika od kojih: jedan viši stručni saradnik, jedan asistent — magistar i jedan bibliotekar.

IV Sekretarijat u kome radi ukupno 15 saradnika:

Sekretar 1

Administrativnih radnika 1

Pomoćnih radnika 4

Daktilografa 2

Računovodstvo:

Računskih službenika 2

Tehnička služba:

Visokokvalifikovanih radnika 3

Kvalifikovanih radnika 1

Nekvalifikovanih radnika 1.

Drago BOROVČANIN